

Lidia Pujol: «Amb la Covid-19 s'ha posat a la mort per sobre de l'amor»

La cantant canta a Cecilia, una «veu profètica», en el seu nou espectacle, que estrena en 'streaming' en el marc del Mercat de Música Viva de Vic

0

Jordi Bianciotto

BARCELONA - DIJOUS, 17/09/2020 - 14:46

FERRAN SENDRA

Després de portar el seu cant als monestirs i fer equilibris entre orient i occident invocant Raimon Panikkar, Lídia Pujol aborda un repertori d'aspecte més lleuger, però ric en capes de pensament, poesia i protesta molt vigents aquests dies, el de la plorada cantautora madrilenya Cecilia (1948-76). L'àlbum ja està gravat, tot i que la seva edició encara no té data clara. Aquest dijous (20.00 hores), el Mercat de Música Viva de Vic emet en 'streaming' l'estrena de l'espectacle; el dia 24 actuarà a Barcelona, per la Mercè (jardins del Doctor Pla i Armengol), i a l'octubre (24 i 25) compartirà escenari amb la filòsofa Marina Garcés a la sala Beckett.

¿Quins camins l'han portat a Cecilia?

No era una figura que m'interessés gaire i tampoc la vaig anar a buscar: em va venir. Jo era a casa, a la muntanya, el 3 d'octubre del 2017, i el discurs del Rei, més enllà del desconcert general que va causar, em va tocar la fibra. Vaig passar una estona difícil, vaig arribar a plorar, i em va passar pel cap la cançó 'Mi querida España', de Cecilia, crec que pensant en aquest desig de trobada amb l'altre. Perquè jo soc d'on em volen, d'on es respecta la llibertat

de l'altre. No soc en un bàndol: «continc multituds», com deia Walt Whitman. I no em poden obligar a anar contra ningú.

¿Què representa per a vostè aquesta cançó, 'Mi querida España'?

Vaig anar a buscar-la i vaig descobrir que havia estat censurada i que la versió original deia: “Mi querida España / esta España viva / esta España muerta”, “esta España nueva / esta España vieja”, i “esta España en dudas / esta España cierta”. En un festival a Mallorca, Cecilia va sortir a cantar-la tal com l'havia compost.

Ella no venia precisament d'una família revolucionària.

Va néixer a El Pardo, el seu pare era militar retirat, persona de confiança del Generalíssim i ambaixador a diversos països. Es va educar a l'estranger: Al Regne Unit, Jordània, als Estats Units... Per això ella ve de maig del 68, de Bob Dylan i Joan Báez. El seu nom artístic el va treure de la cançó de Simon & Garfunkel, perquè el seu nom, Eva, ja estava agafat. Cecilia era una dona que estava desperta i que va quedar atrapada entra els dos bàndols

històrics a Espanya, amb una lluita mental molt intensa. Les seves cançons van ser incòmodes. Algunes les van modificar i d'altres directament les van prohibir, com Cíclope.’

«Les composicions de Cecilia eren invitacions a despertar la nostra subjectivitat»

Un tema que ara ha recuperat en el seu nou espectacle.

Representa una veu profètica. Segons em va dir la seva germana Teresa, ella deia: «les meves cançons no són per avui, són per demà». Perquè la gent no estava prou desperta. Les seves composicions eren invitacions a despertar la nostra subjectivitat. M’agrada el seu to, perquè no jutjava ni condemnava. I a mi, ara mateix, això de situar-se en un bàndol no m’interessa. ‘Cíclope’ s’avança

en el temps perquè el futur, més que mai, és ara. No n'hi ha. Diu: “mirando por tu monóculo / veo artistas de carne y hueso, / de vez en cuando, un abrazo, / de año en año, un beso”. I ara, de cop, no ens podem tocar i tot funciona a través de la pantalla. Al final, diu: “y ahora miro por mis ojos”. La mirada dels dos ulls té més profunditat i més matisos. I acaba amb: “y no es verdad que mis verdades sean solo mías”. Et convida que activis el teu propi ser en aquest món. Et diuen que has de buscar la mitja taronja, casar-te, tenir fills... D'acord, però, ¿tu què dius a tot això?

A partir d'allà va entreveure un camí.

Vaig investigar i em vaig trobar amb la cara i la creu d'una mateixa moneda: ‘Cíclope’ i després, ‘Nada de nada’, en la qual diu que no és res de res, és a dir, tot, de l'element més petit fins a la transcendència. Em vaig posar en contacte amb Joaquín Díaz, que va ser un gran amic de Cecilia i que li va presentar músics com Nacho Sáenz de Tejada i Julio Seijas. D'allà a Teresa i a Jesús Caramés, que porta la pàgina oficial i el Facebook de Cecilia.

¿Com va ser el contacte amb la família?

Ells tenen un acord segons el qual la seva obra no pugués ser apropiada ni per uns ni per altre, nsi pels vencedors ni pels vençuts. Perquè l'obra de Cecilia no protesta contra «el dolent». Ella deia que no tenia dret per dir a ningú el que havia de pensar o dir. No li interessava parlar de bàndols.

Caín va matar Abel i seguim amb el mateix rotllo. Simplificar la vida a pertànyer a un bàndol és considerar-me idiota»

Ara sí que n'hi ha.

Caín va matar Abel i seguim amb el mateix rotllo. Però simplificar la vida a pertànyer a un bàndol és considerar-me idiota. Formo part d'una comunitat, però, com deia Ovidi Montllor, tot comença amb un mateix. Puc establir

una comunicació filtrada, o apantallada, o ciclop, però si miro amb els meus ulls puc adonar-me que la vida és més complexa que pertànyer a un bàndol. No puc dir que els nazis fossin dolents, perquè la majoria de la gent que formava part del món nazi era, com deia Hannah Arendt, «banalment normal». I ara estem malalts de normalitat. Quan hem deixat morir la gent per la Covid-19 sense dir res, hem normalitzat la situació, i també quan ens han pegat per anar a votar. Així van matar Jesús els «bons» del moment.

¿Quin enfocament musical li va semblar adequat per a aquest repertori?

Cecilia va deixar un grapat de cançons esperant que arribés una generació que pogués escoltar-les i el meu treball ha sigut treure'ls l'estil de l'època, que el donaven els mateixos que treballaven per a Karina o Julio Iglesias, i recuperar-ne la lletra. La lletra és el que mana. Primer vaig aprendre a cantar-les a capela i després vaig convidar els músics: Pau Figueres, per descomptat, Dani Espasa, Òscar Roig, que és el compositor de la meva vida, i una persona nova, Carlos Monfort, a qui vaig descobrir a partir del duet

Clementina. Sempre a partir de la idea que la música servís a la lletra per generar debat i pensament.

Ha decidit presentar l'espectacle al Mercat de Vic i començar a moure les seves adaptacions de Cecilia sense esperar que sortís l'àlbum.

Potser és la primera vegada en la meva carrera en què abordo cançons conegudes d'un únic artista, a les quals crec que puc aportar alguna cosa. Un disc comercial entre cometes, amb la idea de fer la gira, que és com funciona el negoci de la música. Perquè jo això sempre ho he fet fatal.

«El poder està fent l'últim pas de rosca i l'art i el directe són els últims espais que ens queden»

Ja des d'aquell primer àlbum amb Sílvia Comes, fa més de 20 anys.

Que va sortir quan ja feia tres anys que fèiem de tot. El cas és que ara tinc clar que el poder està fent l'últim pas de rosca i que l'art i el directe són els últims espais que ens queden. Se suposa que has de penjar el disc i vendre'l, però el directe es protocolitza i ens fica dins d'una estructura, quan els miracles, si existeixen, tenen lloc en els espais de llibertat. Igual que Cecilia va cantar 'Mi querida España' sense censura aprofitant una actuació en viu. Així que, fins que no se sàpiga què passa amb els directes, si algú vol escoltar les meves adaptacions de Cecilia, haurà de venir als concerts.

¿Penjar l'àlbum en una plataforma seria maltractar-lo?

No, seria treure-li força al directe i normalitzar que desaparegui. Ara estic amb el Verkami i vull fer un doble vinil. Tampoc suportó que a Spotify no hi hagi els crèdits dels discos i no saber qui toca, qui ha compost la cançó.

¿Què hauria de passar perquè decidís publicar el disc?

Bé... ¿T'imagines que es tornessin a fer concerts amb normalitat? Doncs això. Perquè jo no soc feliç amb tant control. A Vic, en una sala molt gran amb només 30 espectadors, quan vaig acabar el concert em vaig abraçar amb la gent i em vaig posar a plorar, perquè per a mi això és un drama. Abans de la Covid jo sortia a l'escenari a convidar la gent a treure's les màscares i els vels, a convidar cada persona a ser qui és, a arriscar-se a exposar-se...

Un missatge poc practicable en aquests moments.

¡Ara la metàfora s'ha convertit en realitat i no puc dir a la gent que es tregui la mascareta, perquè seria una temeritat i està prohibit! Tinc enyor d'horitzó, de somni, d'utopia... Amb la Covid-19 s'ha posat la mort per sobre de l'amor, i l'amor i la llibertat, que és el que ens fa humans, estan en via d'extinció. Jo estic disposada a posar l'amor per sobre de la mort, ¡tot i que em mori demà! Això em dona força. Però el pitjor és que molta gent ha mort sola i aterrida. No ho puc suportar. S'ha normalitzat el control de la mortalitat, amb el teu consentiment i el meu. Els sanitaris estan com estan perquè els diners se'ls va endur el Rei

emèrit, o Pujol, o estan en paradisos fiscals, o s'ha gastat en armament, o en les farmacèutiques. I ara, ¿què? ¿Hem de deixar morir la gent perquè es col·lapsa el sistema? ¿Doncs poseu els diners on s'han de posar!

Bé, mentre cobren forma, o no, els concerts de presentació, s'ha inventat un altre format: 'Conversando con Cecilia', que estrenarà a la Beckett amb un diàleg amb Marina Garcés.

La idea ve del que vaig fer a la sala Muntaner fa uns anys, amb Mayte Martín, Santiago Auserón, Teresa Forcadas, Albano-Dante Fachín i Marta Sibina, Itziar González... Portaré el vell equip de música del meu germà, que he fet arreglar, i posarem les melodies de quatre o cinc cançons per cantar en directe. I a partir d'allà, la conversa amb Marina. És l'embrió d'un espectacle que seguirà.

I després de l'«streaming» de Vic, la setmana que ve serà a la Mercè.

Allà no faré l'espectacle de Cecilia, tot i que cantaré alguna de les cançons. He de dir que em sap greu que en els contractes de la Mercè s'hagi inclòs una clàusula

segons la qual, si plou, cobro, però si se suspèn el concert per Covid, ni cobro ni m'atorguen el compromís de reprogramar-me en altres dates. Agraïxo a l'Ajuntament de Barcelona que mantingui la Mercè amb l'esforç que suposa, però aquesta clàusula no s'hauria d'haver plantejat. Entenc que les companyies d'assegurances han obligat a incloure-la, però l'Ajuntament ens hauria d'haver defensat. M'han dit que, de 180 concerts, jo soc l'única que els ha retret aquest assumpte i això em preocupa. Estem tornant a normalitzar un tema que no hauríem de normalitzar.